

Guldbog Religion C

Copyright © 2016 af Mira Backes og Christian Bøgelund.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller elektronisk gengivelse af denne bog eller dele heraf er uden forfatterernes skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Printet i Danmark af LaserTryk.

ISBN: 978-87-998887-0-2

Indholdsfortegnelse

10 Gyldne Bud	8
Hvad er Religion	9
Kristendom	24
Islam	36
Buddhisme	46
Hinduisme	55
Jødedom	65
Religion til eksamen	71

Forord

Baggrunden for denne Guldbog-serien og også denne bog kan bedst beskrives ved hjælp af en historie.

Midt i 2.G havde jeg (Christian) lige fået en ny kemilærer. Lad os kalde hende Anna. Anna var en kvinde, der, for at sige det mildt, havde styr på tingene. Når man havde Anna, skulle man være klar og præcis, og undskyldninger var for hende en by i Rusland. Da hun lige havde fået os som elever, følte Anna ikke, at hun kunne bedømme os på vores indsats i timerne. Derfor valgte Anna at bruge en test, til at give karakterer ud fra.

Det passede så perfekt med, at den test var min suverænt dårligste i løbet af året. For at gøre en lang historie kort endte der med at stå et stort, fedt 4-tal som min 2. standpunktskarakter. (Dette var mit første 4-tal nogensinde i standpunktskarakter, så jeg var mildest talt frustreret).

Jeg bestemte mig derfor for at arbejde hårdt for at få mit 4-tal til at forvandle sig til et tocifret tal. Da jeg ikke selv kendte magiske tricks eller voodoo-kunstnere, blev min løsning at læse hele min kemibog (200 sider) igennem (også det, vi endnu ikke var nået til i klassen) og lave samtlige opgaver. Ved bogens afslutning havde jeg 20 siders noter, der beskrev bogens hovedpointer, definitioner og sammenhænge.

Da jeg sad med word-dokumentet efter timevis af læsning og kunne ånde lettet op, tænkte jeg: "Hvad nu hvis jeg fra starten bare havde kunnet læse de 20 sider og fået alt den viden, jeg lige har tilegnet mig så meget

lettere?" Og så begyndte jeg at tænke på alle de andre ting, jeg kunne have brugt min tid på i stedet for kemi-læsning.

Resultatet af mine og min medforfatter Miras noter og vi-
den samt diverse fagbøger blev bogen "Guldbog Kemi C".

Denne rejse, der resulterede i Guldbog Kemi C fik os til at indse noget: Udfordringen lå ikke kun i kemi på C-niveau, men på alle obligatoriske C-niveaufag. Derfor satte vi os målet at skrive en bog per C-niveaufag, så gymnasie-elever kan bruge deres tid bedre. Derfor har vi skrevet Guldbog Religion C.

OBS: Det kan ske, at dit gymnasium har andet supplerende stof (som dog kun udgør 10% af undervisningen), men vi har bestræbt os på at nå så vidt omkring som muligt uden at gå på kompromis med længden på bogen. Der kan af denne grund være et par småting, vi har udeladt.

For en god ordens skyld: Eksamen er dit ansvar og guldbogen er din hjælp. Vi kan naturligvis ikke holdes ansvarlige for de karakterer, du får.

Hvis du finder ting, du synes bør indsættes og/eller ændres, må du meget gerne skrive til info@guldbog.dk.

Vi håber, at du får glæde af bogen!

Vi ønsker god læse- og læringslyst
- Mira og Christian

Hvad du skal kunne på C-niveau

Undervisningsministeriet har opstillet en række krav, elever bliver bedømt på baggrund af.

Faglige mål i 2016

Eleverne skal kunne:

- redegøre for grundlæggende sider ved kristendommen, herunder dens formative, historiske og nutidige skikkelser
- redegøre for væsentlige sider af yderligere to verdensreligioner, hvoraf den ene skal være islam
- redegøre for religiøse fænomener som myte, grundfortælling, kosmologi, eskatologi, ritual, åbenbaring, lære og etik
- anvende elementær religionsfaglig terminologi
- karakterisere, analysere og perspektivere tekster og andet dokumentarisk materiale
- fortolke og vurdere religiøse synspunkter og problemstillinger såvel ud fra en religiøs selvforståelse som ud fra sekulære, herunder religionskritiske, synsvinkler
- formulere sig om væsentlige problemstillinger vedr. forholdet mellem religion og moderne samfund i en global kontekst
- formulere sig om etiske problemstillinger.

Kernestof 2016

- kristendom set i globalt perspektiv, navnlig i dens europæiske og danske fremtræden. I arbejdet indgår tekster fra Det Gamle og Det Nye Testamente, enkelte tekster fra kristendommens historie samt nutidige tekster
- islam set i globalt perspektiv under inddragelse af dens europæiske og danske kontekst. I arbejdet indgår tekster fra Koranen samt nutidige tekster
- en verdensreligion (buddhisme, hinduisme, jødedom, japanske eller kinesiske religioner)

- religionernes centrale fænomener og religionsfaglig terminologi og metode.

Hvad det betyder

Det ovenstående betyder, at når du har religion på C-niveau, så er det obligatorisk at du skal have gennemgået kristendom og islam.

Ud over det, så skal din lærer vælge en anden religion, som enten er:

- Buddhisme
- Hinduisme
- Jødedom
- Japanske religioner
- Kinesiske religioner

Vi har valgt at lægge størst fokus på de to obligatoriske: Islam og kristendom. Derudover har vi skrevet om buddhisme, hinduisme og jødedom i bogen.

Vi har udeladt "shinto", som er den mest udbredte japanske religion, da vi kunne konkludere, at det sjældent bliver valgt valgt af lærere.

Hvis du alligevel har om shinto, eller en anden japansk/kinesisk religion, så kan du læse om den på www.guldbog.dk/shinto

10 Gyldne bud

Hvis du kun skulle vide 10 ting om religion på C-niveau, skulle det være...

1. At mana er en hellig kraft, som enten kan være religiøs eller fysisk.
2. At en myte er en fortælling om noget centralt inden for en religion.
3. At verdensreligionerne er kristendom, islam, jødedom, buddhisme og hinduisme.
4. At et votivoffer/"do ut des" er et offer, der gives for at offergiveren selv får noget tilbage.
5. At Teodicé-problemet handler om spørgsmålet "Hvis Gud er almægtig, hvorfor findes ondskab så?"
6. At der er 1 gud i kristendommen, men at denne er tre-enig.
7. At islam anerkender Jesus' eksistens, men ikke ser ham som Messias.
8. Forskellen på buddhisme og hinduisme.
9. Monoteistisk betyder at tro på 1 gud, at polyteistisk betyder at tro på flere guder, og at monistisk betyder at tro på 1 kraft, der beskriver helheden.
10. At jødedom dannede grundlaget for kristendom, og at kristendom dannede grundlaget for islam.

Hvad er religion?

Ordet "religion", forstås ofte som "respekt for det hellige, ærbødighed for forskrifter" Det er meget omdiskuteret hvordan man definerer religion. Nogle af de mest kendte definitioner er blandt andet:

"Et samfunds eller en kulturs organiserede tilbedelse af en gud, guder eller overmenneskelige kræfter og den livsopfattelse og de ritualer der knytter sig hertil" (Den Danske Ordbog)

"Ved religion forstår jeg en formildelse eller forsoning af højere magter end mennesket, da de højere magter menes at styre og kontrollere naturens og menneskelivets gang" (James George Frazer)

"Bevidstheden om en virkelig og meningsfuld verden er inderligt forbundet med opdagelsen af det hellige... Det hellige er et element i bevidsthedens struktur" (Mircea Eliade)

"Religionen er erkendelsen af alle vore pligter som guddommelige bud" (Immanuel Kant)

Fagterminologi

Inden for religionsfaget bruges en række forskellige fagtermer og klassifikationer. Når det gælder disse fagtermer, er det vigtigt at være opmærksom på, at forskellige lærere godt kan gøre brug af forskellige teoretikere. I dette kapitel vil vi derfor give dig et overblik over de dimensioner og begreber, der kendetegner mange religioner og kan bruges universelt.

Religionernes dimensioner

Ifølge religionsforsker Ninian Smart findes der 7 dimensioner af enhver religion.

1. Den mytiske (fortællingerne: religiøse tekster og fortællinger – myter/fortællinger fra hellige skrifter)
2. Den rituelle (handlingerne: ritualer og skikke – overgangsriter/gudstjenester/pilgrimsrejser)
3. Den dogmatiske (læren: systematisering og fortolkning af religionens lære – tolkninger af helligskrifter, fx en prædiken)
4. Den erfaringsmæssige (oplevelserne/følelserne: religiøse oplevelser psykologisk betragtet – meditation/dans/sang)
5. Den etiske (normerne: leveregler/påbud/forbud – normer for mad/påklædning/opførsel generelt)
6. Den sociale (fællesskaber: forhold til samfundet/en menighed – den religiøse institutions funktion og betydning)
7. Den materielle (bygninger, kunst, genstande, hellige steder: hellige billeder, steder og bygninger)

Begreber i religion

I religion på C-niveau er der på tværs af religionerne en række fælles begreber. Ligegyldigt om du analyserer kristne, muslimske, buddhistiske eller helt andre tekster, kan du bruge disse:

Gud(erne)

En gud er oftest en eller flere centrale figurer inden for en religion. Gud(erne) er i de fleste tilfælde objekt for tilbedelse og tro. Enkelte religioner har ingen guder, fx Buddhisme.

Kaos

Mange religioner beskriver en tilstand af kaos før verdens begyndelse. Ifølge myter er det et tomrum eller en lovløs verden med monstre og onde guder. Mange religioner frygter kaos.

Kosmos

En tryk, ordnet og regelbunden verden. Det modsatte af kaos. I daglig tale bruges begrebet som synonym for universet.

Mana

Hellig kraft, som enten kan være religiøs eller fysisk. Meget hellige personer eller guder i religioner bliver oftest set som havende høj mana.

Monisme

Troen på, at hele eksistensen kan reduceres til en enhed. Man tror på, at alting er lavet ud af en materie og hænger sammen. Ofte vil denne erkendelse inden for religionen føre til at man kommer tættere på gud.

Monisme=1 kraft
Monoteisme=1 gud
Polyteisme=flere guder

Monoteisme

Troen på en gud og kun én gud. En religion med 1 gud kaldes en monoteistisk religion. Fx er islam en monoteistisk religion.

Polyteisme

Troen på flere guder. En religion med flere guder kaldes en polyteistisk religion. De fleste vil fx betragte hinduisme som en polyteistisk religion.

Gudssyn

Det syn, en bestemt religion har på deres gud(er). Mens nogle religioners gudssyn bygger på, at deres gud altid elsker dem, kræver andre guder ofre.

Menneskesyn

En religions syn på mennesket og dets plads i universet.

Verdenssyn

Religionens syn på, hvordan verden hænger sammen.

Dogme

En religiøs grundantagelse/trossætning fx i Islam: Troen på én Gud, som er Allah.

Axis Mundi

Betyder "verdens midte". Et centralt geografisk sted i religionen, hvor alt andet i religionen udgår fra. Axis Mundi er det, der forbinder mennesket med guddom. Eksempler på dette er fx Ka'baen i islam og Peterskirken i katolicismen.

Sekularisering

Ved sekularisering forstås en bevægelse, hvor religionen mister indflydelse. Oftest bliver begrebet brugt om adskillelsen af kirke og stat, men kan også forstås som tabet af den sociale betydning af religion.

Afsekularisering

Processen hvori stat og kirke smelter sammen.

Profetier

Guddommelige åbenbaringer. Profetier kan være inspiration, visioner, udsagn om fremtiden eller kritik fra en guds side.

Profet

En person, der giver profetier. Profeten siges at være et medium mellem gud og menneskeheden. Således kan en profet videreformidle guds vilje og budskab til mennesker. Den sidste og mest centrale profet i Islam er Muhammed.

Synd

Synd er en manglende gudsfrygt og handler grundlæggende om, at man handler på en måde, som ikke er i overensstemmelse med det regelsæt der gælder inden for religionen, men i stedet kun sit eget bedste.

Tabu

Et tabu er et forbud. Hvis man bryder tabu, kan det være skæbnesvangert både for personen selv og for en større gruppe. I almindeligt sprogbrug er tabuer de emner, man ikke taler om.

Synkretisme

Forening af elementer fra forskellige religiøse traditioner. Når forskellige religioner får kontakt med hinanden, opstår en blanding af elementer fra flere forskellige kulturer og religioner. Et eksempel på synkretisme kan være moderne kristne, som tror på reinkarnation.

Kult

En kult, for eksempel Sciencetology, er en betegnelse for en dyrkelse af det hellige, fx. nadveren i kristendommen. En kult kan også betegnes som en gruppe, hvor medlemmerne er løst organiserede og tilknyttede. Selvom kulten ofte er i opposition til majoritetssamfundets religion, forholder den sig oftest fredeligt til omverdenen.

Sekt

En religion, som er tæt sammenknyttet. En sekt ser ofte sig selv som en kontrast til majoritetssamfundet.

En sekt gør krav på at have den absolutte sandhed og mener, at sekten er den eneste vej til frelsen. Og i modsætning til kulten er sekten missionerende og forsøger at overbevise andre om sandheden af deres trosforestillinger.

Bøn

En bøn er en henvendelse til en gud. En bøn kan bruges til at bede en gud om noget bestemt eller blot takke for den måde, livet er på.

Millenaristiske bevægelser

Bevægelser med særligt fokus på dommedag. Disse bevægelser har ofte troen på, at dommedag snart indtræffer.

Profant

Betegnelse for det ikke-religiøse, altså det, som står uden for den enkelte religion.

Helligt

Noget der er helligt, har en guddommelig kraft eller velsignelse. Det har altså en signifikans for personer inden for religionen

Paganisme

En betegnelse for ikke-kristne religioner. Ordet paganismen bliver brugt af fx. kristne til at nedgøre andre religioner

Nypaganisme

Betegnelse for paganisme, hedenskab og såkaldt "bondereligion", der er opstået på ny.

Sakrament

Et sakramente (af latin sacer; hellig) er en hellig handling og nådemiddel. Forskellige religioner har forskellige sakremitter. Protestantismen har fx to (dåb og nadver), mens den romersk-katolske kirke har syv:

1. Dåben
2. Firmelsen (konfirmation),
3. Nadveren
4. Skriftemålet
5. Ægteskabet
6. De syges salvelse
7. Ordinationen.

Guldkorn: Sakramenter

Da Luther indførte protestantismen afskaffede han alle sakramenter undtagen dåb og nadver. Dette kom af, at Luther mente at man kun burde bibeholde de sakramenter som Jesus har gennemgået.

Grader af tro

Der er forskellige grader af tro. Der er forskellige betegnelser alt efter hvilken form for troende, eller ikke troende man er. På næste side ses en forklaring af de mest typiske:

	Gnostisk Gnostisk er et adjektiv, der angiver, at personen er sikker i sin tro.	Agnostisk Agnostisk er et adjektiv, der angiver, at personen ikke er sikker i sin tro.
Teist Teist betyder troende og teister er mennesker, som tror på noget overnaturligt.	Gnostisk teist (teist, der VED at noget overnaturligt eksisterer)	Agnostisk teist (teist, der tror på noget overnaturligs eksistens, men ikke er sikker)
Ateist Ateist betyder ikke-troende og ateister er mennesker, som ikke tror på noget overnaturligt.	Gnostisk ateist (ateist, der VED at noget overnaturligt ikke eksisterer)	Agnostisk ateist (teist, der ikke tror på noget overnaturligt eksistens, men ikke er sikker)

Fundamentalist

En fundamentalist er en person, som tror på, at en bestemt religions hellige tekster skal forstås helt bogstaveligt.

Ortodoks troende

En ortodoks troende lægger vægt på, at den læren og de regelsæt de følger skal være korrekte ift. den hellige tekst,

Ritualer

Ritualer kan ses som handlingssiden af et trossystem. Ritualer sker på samme måde hver gang efter et bestemt system.

Rite

Dramatisk eller symbolsk handling, der har til formål at bevare, ændre eller forny noget. Bruges ofte som synonym for ritual.

Offer

Et offer er et ritual, hvori der anvendes et materiale. Det kan fx være dyr, korn eller guld. Materialet forbruges, altså dræbes, ødelægges, spises osv. Formålet med et offer er ofte at mildne modtageren eller at modtage noget til gengæld.

Offermodtager

Et offer har en modtager, der ofte er en gud eller et væsen af en anden verden. Ved at forbruge materialet sendes det til en anden verden.

Offergiver

Den person, der foretager ofret.

Gave-offer

En gave til gud eller anden højere magt med formålet at holde sig på god fod med guden/guderne.

Takke-offer

Et offer med formålet at takke guden/guderne for noget specifikt.

Votiv-offer

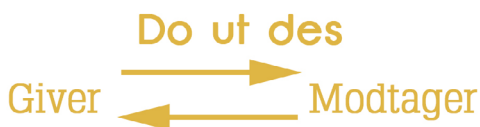
Et offer, der udføres når offergiveren ønsker noget i håb om, at det går i opfyldelse.

Guldorn: Do ut des

Et votivoffer kaldes også “do ut des”, som betyder “jeg giver for, at du skal give”.

Sonings-offer

Et offer med formålet at sone for overtrædelse af noget forbudt (tabuer) eller tilgivelse for en synd.

Substitut-offer

Et offer, der er en erstatning for giveren selv, så guden eksempelvis ikke straffer personen, men i stedet modtager substitutten. Et substitut-offer hænger ofte sammen med et sonings-offer.

Konvivie-offer

Et offer med formålet at oprette eller vedligeholde forbindelse med guden/guderne eller forfædre. Det kan for eksempel være et fællesmåltid med guden.

Kommunions-offer

Et offer, hvor deltageren i offermåltid er modtager af ofret, og offermaterialet repræsenterer guden. Det er for eksempel den kristne nadver.

Overgangsritualer

Overgangsritualer er ritualer, der varsler en overgang fra en tilstand til en anden

Teorien om overgangsfaser kommer fra Arnold Van Gennep (1873-1957), som var etnolog og folklorist (en, der studerer folkelig kultur). Han beskriver, hvordan overgangsritualer som regel følger 3 faser:

1. Seperationsfasen

Den person, der skal gennemgå overgangsritualet, adskilles fra sit normale liv. Det kan for eksempel være gennem isolation og afmærkning. I denne fase bliver personen fx iklædt et bestemt sæt tøj eller bliver på anden måde udsmykket.

2. Den liminale fase

(Liminale betyder grænse/tærskel på latin). Den fase, hvor overgangen finder sted. Personen udfører en bestemt handling eller en række handlinger, der symboliserer denne overgang eller transformation.

3. Inkorporationsfasen

Den fase, hvor personen har opnået en ny status/en ny identitet. Dette fejres ofte med en fest. Denne fase er mindre højtidelig end de første to faser.

Religiøse tekster

Ætiologiske myter

Ætiologiske myter er myter, der er centrale inden for religioner. Disse myter går igen i de fleste religioner og har at gøre med de grundlæggende spørgsmål inden for religionen. Herunder findes ting som dommedag, menneskets skabelse og skabelseshistorien.

Kosmogoni

Fortællinger og myter om verdens skabelse og oprindelse.

Antropogoni

Myter om menneskets skabelse og om, hvordan mennesket har udviklet sig.

Teogoni

Myter om guds skabelse.

Kosmologi

Myter om, hvordan verden er opbygget med særligt fokus på tilblivelse og opbygning.

Eskatologi

Læren om de sidste tider, "dommedag". Handler ofte også om menneskets skæbne efter dommedag.

Apokalyptik

Begrebet bliver brugt til at beskrive fortællingerne om jordens ende. Det bliver ofte bundet tæt sammen med eskatologi.

Dommedagsmyte

En myte, der omhandler dommedag, altså jordens undergang.

Ætologisk myte/Forklaringsmyte

En myte, der forklarer hvorfor verden fungerer, som den gør. Historien om Babelstårnet forklarer for eksempel, hvorfor der findes så mange sprog i verden.

Gudemyte

En myte, der handler om en eller flere guder. Disse gudemyter får ofte konsekvenser for mennesker og menneskeheden.

Sagn

Påstået usandsynlig hændelse, der ofte handler om en person eller et sted. Et sagn bærer præg af, at det er overleveret mundtligt før det er blevet nedskrevet.

Gudesagn

Sagn, der handler om guder.

Helsesagn

Sagn, der handler om en stor eller vigtig person for religionen eller mytologien.

Stedsagn

Sagn, der forklarer hvorfor et sted har den betydning, det har.

Varselssagn

Varselssagn er sagn, der advarer om noget, der kommer til at ske i fremtiden. Denne fremtid kan både være sagnets fremtid eller vores egen fremtid.

Filosofi og religion

Religion søger at besvare mange essentielle spørgsmål omkring livet. Der findes en del argumenter, der bruges til at argumentere både for og imod Guds eksistens. Nedenfor kan du se nogle af de mest essentielle.

Teodicé-problemet

Teodicé-problemet beskæftiger sig med spørgsmålet: "Hvordan kan ondskab findes, hvis gud er god?" Dette spørgsmål kan findes i flere forskellige religioner og er blevet beskrevet af forskellige videnskaber som bl.a. sociologi (Peter L. Berger) og filosofi (Max Weber). Der er mange forklaringer og konklusioner på teodice problemet, men en endelig konklusion er op til det enkelte individ at vælge.

Modargument

Et muligt svar er, at ondskab i modsætning til at være noget i sig selv, blot er fravær af godhed. Gud har derfor ikke skabt ondskab, da det ikke er noget i sig selv.

Pascals væddemål

I Pascals verdenssyn er der 2 muligheder:

1. Gud eksisterer
2. Gud eksisterer ikke

Hvis Gud eksisterer og du ikke følger ham, har du mistet alt og kommer i helvede. Hvis han eksisterer og du tror på ham, har du vundet alt. Hvis Gud ikke eksisterer har du intet mistet hvad enten du har fulgt ham eller ej. Derfor er det en god idé at tro på Gud.

Modargument

Udfordringen ved dette argument er, at det kan fremføres for en virkårlig Gud eller en enhjørning for den sags skyld. Man kan ikke vide, om det er en oldnordisk gud, der er den rigtige.

Det teologiske argument

Verden er uendelig kompleks. Der findes et pH-system og menneskelige celler, som er bygget op af atomer. Fordi det er så komplekst, kan det ikke være skabt ved en tilfældighed.

Modargument

Ting, der er tilfældige kan også være komplekse. Man kan næsten altid finde et system, selv i komplet tilfældige ting.

Det moralske argument

Den menneskelige moralske følelse er en autoritativ liste af krav. Hvor kunne de være kommet fra, hvis ikke Gud?

Modargument

Modargumentet til dette er, at de moralske følelser er et resultat af evolution. De stammer, der vidste, at man ikke måtte dræbe hinanden, overlevede, mens resten uddøde.

Husker du...?

- Hvad et "Do ut des"-offer er
- Hvad mana er
- De forskellige grader af tro
- Kosmogoni, antropogoni og eskatologi

Kristendom

Emne	Kristendom
Størrelse	Ca. 2000 mio. mennesker er kristne
Gudsbillede	Gud er én og samtidig tre-enig: Faderen, Sønnen og Helligånden
Autoriteter	Gud, Jesus, Bibelen, kirkernes dogmer
Skabelse	Alt er skabt af intet, Gud bor ikke i det skabte.
Frelse	Frelsen gives mennesket ved troen på Jesus Kristus
Liv efter døden	Alle de døde vil efter døden blive dømt af Gud og komme enten i himlen eller helvede.

Kristendommen er en monoteistisk religion, Der bygger på både det "Nye Testamente" og det "Gamle Testamente". Jesus, hvis liv beskrives i det "Nye Testamente", er ifølge den kristne tro Guds eneste søn. Jesus var selv jøde, men efter hans egen død blev der mellem år 30 og 100 lavet en optegnelse over hans liv og gerninger, som udgør grundlaget for kristendommen. Baggrunden for kristendommen er derved jødedommen, og altså "Det Gamle Testamente", som er hovedskriften i den jødiske tro. Du kan læse mere om disse i afsnittet "hellige skrifter i kristendommen".

Forskellige typer af kristne kirker

De forskellige grene indenfor kristendommen kaldes for kirker.

Romerskkatolske kirke

Den romerskkatolske kirke, også kaldet den katolske kirke, er den største kirke for kristendom. Katolicismen blev oprettet omkring år 100, og ser sig selv som gående tilbage helt til apostlen Peter. Katolikernes religiøse overhoved er paven, der sidder i Vatikanet i Rom. Den katolske kirke ærer Jomfru Maria i højere grad end i andre former for kristendom. Hvor Jesus i nogle dele af kristendommen ses som et eksempel på det perfekte menneske, ses Jomfru Maria i den katolske kirke som det perfekte menneske.

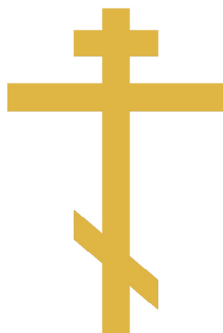
Protestantisk kirke

Protestantisk kristendom er dannet ud fra katolsk kristendom. Protestantismen voksede markant i det 16. århundrede, og blev indført for at gøre et opbrud med katolicismen. Protestantismen fokuserer i højere grad på Jesus Kristus og gjorde op med afladsbreve, da den pengemæssige situation et individ stod i, ikke bestemte hvorledes personen blev dømt af Gud. Betegnelsen protestantismen, dækker over diverse kirker såsom; evangeliske og den lutherske kirke.

Ortodoks kirke

Den ortodokse kristendom er bygget op af enkelte kirkesamfund, der er indbyrdes selvstændige. De har hver især deres egne ledere. Ortodokse kristne har et meget nært forhold til kirken. Den ortodokse tro lægger meget vægt på at følge de gamle traditioner og regler.

Dette kors bruges primært i de østlige regioner, fx. Rusland

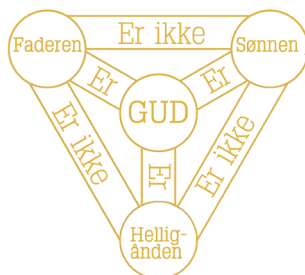
Guldkorn: Amish

Amishfolket er en relativt ny trosretning inden for kristendommen, som blev dannet i 1690'erne af Jakob Ammann. Amish-folket lever uden nyere teknologi, da ny teknologi ifølge dem selv kan skabe forfængelighed. Amishtroen er en meget streng tro og folket lever isoleret. Dog får de unge én gang i løbet af deres liv, et år hvor de tager hjemmefra og oplever verden. Derefter vælger de selv, om de tager tilbage og lever med deres familie, eller tager hjemmefra og kommunikerer aldrig med trossamfundet igen.

Betegnelser i kristendommen

Treenigheden

Kristendommen er monoteistisk, der er én og kun én gud. Alligevel har gud flere måder, at optræde på. Derfor taler man også ofte om treenigheden: Gud, den almægtige, Jesus (Guds søn) og helligånden (guds "talsmand").

Præst

En præst er den, der har til opgave at lede kristne gudstjenester og udføre bøn samt andre kristne ritualer (fx dåb, konfirmation og begravelse) En præst er den enkelte kirkes overhoved.

Biskop

En biskop er overhovedet i et såkaldt stift eller bispedømme. Et stift/bispedømme er en kirkes geografiske område.

Pave

Den romersk-katolske kirkes øverste biskop og dens overhovede.

Kirke

Stammer fra græsk og betyder: "Det, som hører herren til". Kirken bliver klassisk del op i 3 kategorier. Bygningen, institutionen og variationen af kristendommen. Kirken er altså både det geografiske sted, kirken som institution og kirken som en del af samfundet.

Syndefaldet

Da Adam og Eva (de første mennesker) forvises fra Paradisets Have (Haven, som Gud har placeret dem i).

Arvesynden

Da Adam og Eva, der var de første 2 mennesker, brød Guds ord og spiste af Kundskabens Træ blev mennesket omdannet til et syndefuldt væsen. Synden er derefter videregivet til deres afkom, og alle mennesker er således ifølge kristendommen syndige (ikke hellige), når de bliver født.

Salme

En religiøs sang, der ofte priser Gud.

Frelse

Frelsen opstod efter Jesu død, hvor Jesus ofrede sig for menneskeheden. Derved blev menneskeheden som helhed frelst. Derudover kan en enkelt person blive frelst ved at tage imod Jesus. At Jesus ofrede sig for menneskeheden kaldes "det sidste offer".

Discipel/apostel

En discipel (eller apostel) er en person, der følger en religiøs person. Jesus havde ifølge Biblen 12 disciple.

De 10 bud

De 10 bud blev ifølge Det Gamle Testamente givet på stentavler af Gud til Moses på toppen af Sinai-bjerget. De ti bud er centrale i kristendommen.

1. Du må ikke have andre guder end mig
2. Du må ikke misbruge Herren din Guds navn
3. Du skal holde hviledagen hellig
4. Du skal ære din far og din mor
5. Du må ikke slå ihjel
6. Du må ikke bryde ægteskabet
7. Du må ikke stjæle
8. Du må ikke sige falsk vidnesbyrd imod din næste
9. Du må ikke begære din næstes hus
10. Du må ikke begære din næstes hustru, folk eller fæ eller noget, der hører din næste til

Guldkorn: 1. bud

1. bud kan fortolkes som, at der eksisterer andre guder, men at troende kristne ikke må tro på andre end den kristne gud.

Hellige skrifter i kristendommen

Det Gamle Testamente

Det Gamle Testamente består af 39 skrifter, der deles op i 3 dele: Loven, profeterne og skrifterne.

Loven

Loven er den del, der går fra 1. til 5. Mosebog. Her hører man om verdens skabelse (kosmologi) og de første mennesker (antropogoni) plus en række regler for hvad, en rettroende bør gøre.

Profeterne

Profeterne består af en række tidlige profeter, som også kan betragtes som fortællende stof. I en af bøgerne i Profeterne, Esajas Bog, berettes der om en skikkelse, hvis lidelse betyder, at menneskeheden går fri. Denne person bliver tolket til at være Jesus Kristus.

Skrifterne

Skrifterne er en samling af filosofiske og poetiske bøger, der har meget forskelligt indhold og stil. Der er både fortællinger, lovtekster, profetord og digte. Mange af dem er mundtlige overleveringer, der er nedskrevet mange år efter at de blev fortalt.

Det Nye Testamente

Det Nye Testamente består af 4 evangelier, "apostlenes gerninger" samt en række breve. Alle 4 evangelier fortæller om Jesus liv, men lægger hver især vægt på forskellige dele af det.

Matthæusevangeliet

Matthæusevangeliet er nedskrevet omkring år 70 og handler, som de andre evangelier, om Jesus liv og er nedskrevet til en jødekristen menighed.

Markusevangeliet

Markusevangeliet regnes for at være det ældste af evangelierne. Det er i højere grad skrevet til kristne, der ikke har været jøder.

Lukasevangeliet

Lukasevangeliet er i modsætning til de andre evangelier skrevet som et historisk værk.

Johannesevangeliet

Johannesevangeliet er skrevet meget filosofisk og skildrer Jesus som den sejrende.

Apostlenes gerninger

Ud over de 4 evangelier findes der i Det Nye Testamente en 5. bog, der hedder apostlenes gerninger. Den bog handler om, hvad der skete efter Jesus' død og opstandelse.

Breve

Ud over de 4 evangelier består Det Nye Testamente også af en række breve.

Vigtige personer i Kristendommen

Jesus Kristus

Guds søn, der blev født af jomfru Maria og senere blev korsfæstet. Efter hans korsfæstelse genopstod han fra de døde. Han siges at være død for menneskets synder. Han har taget alle menneskets synder på sig, sådan at menneskehede kan blive frelst og komme i paradys efter døden.

Jesus er hans navn. Kristus er derimod hans titel, som betyder "Den salvede".

Noah

Optræder i Det Gamle Testamente . Noah får besked fra gud om at bygge en ark og samle to af hvert dyr på det. Derefter sender gud syndfloden, som dræber alle dyr på jorden. De eneste overlevende er dyr og mennesker på Noahs ark.

Moses

Førte sit folk, israelitterne, ud fra trældommen i Ægypten. Moses modtog de 10 bud og den såkaldte Moselov af Gud og er derfor en af de vigtigste personer i Det Gamle Testamente.

Abraham

Abraham ses som stamfader til det jødiske folk. Abrahams kone fødte en søn ved navn Isak, som Abraham ifølge Gud skulle ofre. Abraham bliver fortvivlet, men gør klar til det, Gud har befalet. Da Abraham skal til at ofre

Isak, bliver han stoppet af en engel. Abraham havde da vist, at han ville gøre alt for Gud. Abraham kaldes den første israelske patriark.

Adam og Eva

De to første mennesker på jorden. Eva blev skabt af et af Adams ribben. De to endte, lokket af en slange, med at spise af Kundskabens træ, hvilket de var blevet forbudt af Gud. Derfor blev de smidt ud af Paradisets Have. De blev pålagt at skulle leve på jorden. Dette kaldes også syndefaldet.

Ritualer i kristendommen

Sakramenter

Sakramenter er religiøse handlinger der bruges til at vise, at man er troende kristen. Ofte er sakramenter overgangsriter, der markerer overgangen fra et stadie til et andet. Forskellige kirker, har et forskelligt antal af sakramenter.

Den romerskkatolske kirke har officielt syv sakramenter, mens den protestantiske kirke kun anerkender de to som Jesus oplevede; dåb og nadver.

Indvielsesritual/dåb

Dåben er i kristendommen et indvielsesritual. Dette ritual indebærer, at barnet, (eller den voksne) der døbes, bliver en del af den kristne menighed. Personen bliver med helligt vand velsignet tre gange i den hellige treenigheds navn, Gud afgiver løfte om, at han vil passe på personen, og at personen selv eller deres værge siger ja til at tro på Gud. I Danmark hænger ritualet ofte sammen med, at man bliver navngivet og indmeldt i folkekirken.

Overgangsritual/konfirmation

Under en konfirmation bliver konfirmanden, (den, som skal konfirmeres) godkendt (på engelsk: confirm) af Gud, at han/hun stadig vil have Gud med sig. Det er altså ikke konfirmanden, der godkender sin tro, men Gud der godkender sit løfte.

Bryllup

Når to mennesker (før i tiden kun mand & kvinde, men nu også mand & mand og kvinde & kvinde) vil ære deres forhold for Gud, bliver parret i gift i kirken.

Bryllupsritualet indledes med, at de to viede går hen til kirkealteret sammen. Herefter afholder præsten en tale. Efter talen skal begge parter sige ja til at ære og beskytte hinanden. Herefter er parret kædet sammen af Gud, og bryllupsritualet afsluttes som regel med en fest til ære for brudeparret.

Begravelse

Begravelse foregår, når en person er død og begravelsesritualet kan altså siges at være et afskedsritual. Under en begravelse beder præsten en eller flere bønner, og den afdødes venner og familie synger salmer sammen. Præsten holder traditionelt set også en tale for den afdøde, hvor han afgiver det kristne budskab om håb, trøst og opstandelse. Når ceremonien er afsluttet, bæres den afdøde i en kiste ud af kirken.

Nadver

Nadveren er en rituel handling og er et kommunionsoffer baseret på Jesus' sidste måltid. Nadveren foregår i kirken under gudstjenesten. Under nadveren modtager man Jesus velsignelse samt et symbol herpå i form af et stykke brød (også kaldet en oblat) og et glas vin (som regel portvin). Brødet symboliserer i protestantismen Jesus'

legeme og vinen symboliserer hans blod, mens det ifølge katolicismen reelt bliver til hans legeme og blod. Nadveren har formålet at give deltagerne syndernes forladelse.

Elementære tekster i kristendommen

Skabelsesberetningen

Der er i Det Gamle Testamente 2 forskellige skabelsesberetninger:

1. mosebog, vers 1 til vers 2,3.

Rækkefølge på skabelse:

1. Lys
2. Himmel og hav
3. Vand og jord, planter
4. Lys om dagen og natten
5. Fugle og fisk
6. Dyr på jorden. Mennesket

1. mosebog vers 2,4.

Jorden og himlen blev skabt af Gud. Derefter skabes manden, Adam. Adam føler sig ensom og Gud skaber derefter en masse væsner, som han kan være sammen med (dyr). Adam føler ikke, at disse dyr passer til ham og derfor tager Gud en af Adams ribbensknogler og skaber en kvinde af den. De to mennesker bliver befalet, at de ikke må spise af Kundskabens Træ, men de bliver lokket til at spise af træet af en slange. Dette medfører synd, og at de to bliver smidt ud af Paradisets Have.

Bjergprædikenen

Matthæus, kapitel 5: Vers 1-48

I denne tekst prædiker Jesus, guds søn, om de gamle love og regler og laver sine egne tilføjelser. Det er i denne prædiken, at Jesus fremstiller det, som bliver kaldt det dobbelte kærlighedsbud: "Elsk Gud og elsk din næste".

Den barmhjertige samaritaner

Lukasevangeliet kapitel 10, vers 25-37

Den barmhjertige samaritaner er en lignelse, der beskriver hvordan kristne bør behandle deres næste. I lignelsen er der en mand, der ligger halvdød ved vejkannten. Både en præst og en levit går forbi ham, men en samaritaner kommer forbi og hjælper ham.

Syndfloden

En myte i Det Gamle Testamente, hvor Gud oversvømmer verden, da den er dækket af synd. Manden Noah samler efter Guds ordre en båd (Noas ark) med 2 dyr af hver slags, som sammen med ham hans familie er de eneste, der overlever oversvømmelsen.

Guldkorn: Syndfloden

Der findes den dag i dag bibelfundamentalister, der mener, at alle dyrearter var med på arken, og at vandet forsvandt ned i Grand Canyon.

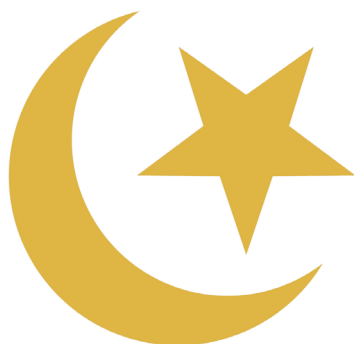
Husker du...?

- De 2 protestantiske sakramenter
- Arvesynden
- De 3 typer kristendom

Islam

Emne	Islam
Størrelse	Ca. 1,3 mia. mennesker er muslimer
Gudsbillede	Allah er én og har 99 navne.
Autoriteter	Allah, Koranen, Muhammed, Muhammeds eksempel
Skabelse	Alt er skabt af Allah .
Frelse	Mennesket fortjener frelsen ved sin lydighed til islam og Allahs gunst.
Liv efter døden	Alle døde vil genopstå efter døden og dømmes af Allah på deres livs gerninger

Islam er en monoteistisk religion, der tilbeder én gud. Gud hedder på arabisk Allah. Profeten Muhammed har også en fremtrædende rolle. Muhammeds liv regnes af nogle muslimer for at være det perfekte liv, og mange af de islamiske traditioner bygger altså på, hvad Muhammed i sin tid gjorde. En stærkt troende muslim vil for eksempel gennemføre pilgrimsrejsen (Hajj) for (bogstaveligt talt) at følge i Muhammeds fodspor.

Allah

Allah er islams centrale udgangspunkt og har mindst 99 navne . Man kender dog kun 98 af disse navne, da man ved at kende alle de 99 navne ville begrænse Allahs storhed. Blandt disse navne er blandt andet "Skaberen", "Giveren" og "Den, der elsker"

Forskellige typer af islam

Islam er grundlæggende delt op i 2 forskellige hovedretninger: sunni-islam og shia-islam.

Sunni-islam

Koranen og hadith anses her som en kilde til Muhammeds levevis. Man forsøger at efterleve Muhammeds liv. Sunni betyder "at følge Sunna", altså Profetens måde at leve på.

Shia-islam

Shiamuslimer fokuserer på den status, som imam-slægten, der stammer fra Muhammed bør have. Shia stammer fra Shiat Ali og betyder "Alis parti".

På verdensplan udgør sunni-muslimer cirka 85 procent af verdens muslimer, mens 15 procent er tilknyttet til shia-islam.

Guldorn: Det muslimske broderskab

Er stiftet for, at sprede islam styre og går ind for et kalifatstyre. Det muslimske broderskab definerer Koranen og Sunna som vejledning for hvorledes et samfund burde indrettes. De er desuden Sunni muslimer

Betegnelser i islam

Profeternes segl

Betegnelsen for den sidste profet, Muhammed.

Jesus i islam

Ifølge islam er Jesus blevet født ved jomfrufødsel, men han er dog ikke Guds søn, men kun en profet. Den afgørende rolle spillede profeten Muhammed, da han ses som den sidste og vigtigste profet.

Moské

Et sted for religionsudøvelse. En moské bruges til religiøse højtider og bøn.

Imam

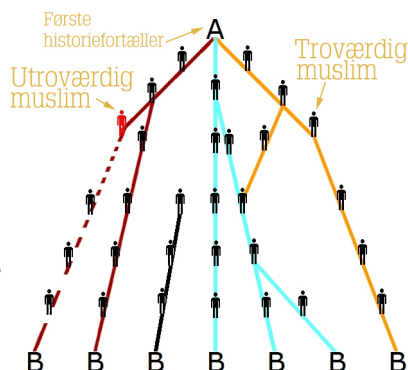
Imam stammer fra arabisk og betyder "den, der står foran". Det bruges om en muslimsk lærd, der leder bøn i en moské. Ordet blev førhen brugt om forskellige ledere, fx. Abraham, men bruges nu kun som ord for en lærd.

Hadith

Begrebet hadith bruges om de mundtlige overleveringer fortalt af eller om profeten Muhammed, som senere er nedskrevet .

Isnad

Er en overleveringskæde over hvem der er kilden til en bestemt Hadith. Der indgår kildekritik og de kilder, der er blevet videreført af stærkt troende, ses som mere troværdige.

Mahdi

Betyder "den vejledte" på arabisk. Ifølge islam er frelseren endnu ikke ankommet til jorden, og de venter stadig på, at han ankommer.

Guldorn: Mahdi

Der har gennem tiden været en række muslimske hærførere, der har udgivet sig for at være Mahdi i et forsøg på at skabe etos (troværdighed).

Sharia

Sharia betyder originalt vejen, drikkestedet eller vejen til vand. Sharia betegner indenfor islam, det regelsæt man skal følge. Sharia-loven er ikke nedskrevet, men er udledt af Koranen og derfor er del af islam.

Mujahid

Person, der udfører jihad.

De 5 søjler

De 5 søjler er det, som islam er bygget op omkring. Både shiamuslimer og sunnimuslimer er enige omkring de 5 søjler, men bruger andre navne for disse. Nedenfor er brugt Sunni-islams navne.

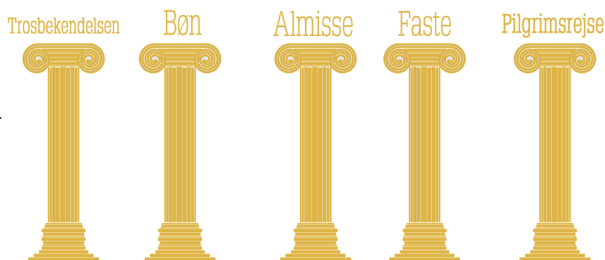
1. Shahâda (Trosbekendelsen)

2. Salah (Bøn)

3. Zakat (Almisse)

4. Sawm (Fasten)

5. Hajj (Pilgrimsrejse)

På de næste sider er en beskrivelse af islams 5 søjler.

Trosbekendelsen

Trosbekendelsen lyder i islam: "Jeg bevidner, at der ikke findes nogen anden gud end Allah, og at Muhammad er Hans tjener og sendebud." Trosbekendelsen siges af konvertitter for, at blive indlemmet i religionen samt af troende muslimer under bøn. Trosbekendelsen bliver ofte hvisket ind i øret på nyfødte børn af dennes far for at gøre dem en del af islam.

Bøn

Troende muslimer bør bede 5 gange i døgnet med ansigtet vendt mod Mekka. Bønnen er ifølge koranen en pligt.

Almisse

Muslimer bør ifølge den islam fjerne ulighed og lette andres problemer. Man bør donere 2,5% af formuen til de mindre velstillede.

Fasten

Under Ramadanen, som er den 9. måned i den muslimske kalender (Hidjra) faster muslimer fra daggry til solnedgang. Fasten afsluttes med festen Eid. Man er dog undtaget fra faste, hvis man opfylder forskellige kriterier, fx at man er gravid, barn eller syg.

Pilgrimsrejsen (hajj)

Under pilgrimsrejsen følger man den rejse, som Muhammed udførte i år 630. Det er et krav for troende muslimer, at de på et tidspunkt i deres liv skal gennemgå pilgrimsrejsen, hvis de er i en tilstand, hvor det kan lade sig gøre økonomisk og sundhedsmæssigt.

Kalif

Betyder stedfortræder for Allah. En kalif leder kalifatet og er åndelig, religiøs, politisk og militær leder.

Kalifat

Et kalifat er en utopisk stat, der samler alle muslimer under 1 samlet styre. En række ekstremistiske grupper går ind for at genoprette et kalifat

Guldorn: Det historiske kalifat

Det historiske kalifat eksisterede under Muhammeds tid, hvor muslimerne havde taget magten over den arabiske halvø. På denne måde løsrev islam sig både fysisk og mentalt fra kristendommen.

Sufisme

Den mystiske del af islam, hvor man forsøger at komme i kontakt med Allah ved hjælp af særlige ritualer (f.eks. dans, hvor man opnår et meditativt stadie). Sufisme beskrives som at kende og at have et personligt forhold til Allah.

Vigtige personer i islam

Muhammed

Profeten Muhammed var i direkte kontakt med Allah og prædikede hans ord. Muhammed ses som værende den endelige, den sidste profet og derigennem grundlægger af religionen Islam.

Ibrahim

Islams navn for Abraham. Abraham var en af Allahs profeter. Ibrahim ses som den, der grundlagde kabaen og de pilgrimsfærdens ceremonier.

Hellige skrifter i islam

Koranen er den vigtigste bog i Islam og er den hellige skrift, hele islam er baseret på.

Koranen

Koranen betyder "det, som skal høres". Koranen indeholder alle de åbenbaringer, som profeten Muhammed modtog fra år 610 til 632. Koranen er opbygget af 114 kapitler, der kaldes "sura". Disse suraer har alle et navn og et nummer. Fx Åbneren, som er sura nummer 1.

Guldkorn: Koranen

Koranen er originalt skrevet på arabisk, og det ses blandt nogle muslimer som en synd at oversætte den. De ældste koranudgaver var skrevet uden vokaler.

Ritualer i islam

Ghusl

Ghusl er en rituel vask af hele kroppen.

Wudu

Wudu er en vask af hænder, ansigt, arme og fødder i en bestemt rækkefølge. Wudu udføres eksempelvis før man indtræder i en moské.

Jihad

Jihad betyder ikke, som mange tror "hellig krig". Jihad betyder snarere "at bestræbe sig" og handler om at kæmpe imod egoet og onde tilbøjeligheder samt at leve som en god muslim.

Jihad er delt op i 2 dele: Den store og lille jihad

Den store jihad

Den store Jihad kaldes på arabisk Jihad Al-nafs og er anstrengelserne mod den individuelle lyster og begær. Denne beherskelse af det egoistiske jeg belønnes stort, da alle kæmper med disse fristelser hver dag. Den store jihad har 3 punkter:

Pengenes jihad

Kaldes på arabisk "Jihad bel-mall". Denne jihad handler om kampen mod nærighed og at man skal give penge til samfundets svageste.

Pengenes jihad

Pennens jihad

Kaldes på arabisk "Jihad bel Qalam" denne jihad bekæmpes uretfærdighed gennem ord, og der videregives viden. Ord er det stærkeste våben og får mere og mere indflydelse, som tiden går.

Pennens jihad

Arbejdets jihad

Kaldes på arabisk, "Jihad bel amal" Arbejdets jihad er jihad ved at udføre arbejde. Man udfører denne jihad, når man gennem sine handlinger hjælper man sine medmennesker.

Arbejdets jihad

Den lille jihad/jihad ved at kæmpe

På arabisk "Jihad bel qetal". Den ofte misforståede del af Jihad, som har givet navn til den gængse forståelse af jihad. Denne Jihad må kun bruges som forsvar, da det ifølge koranen er forbudt for muslimer at starte en krig.

Selv i krig må muslimer ifølge koranen ikke dræbe ældre, børn og kvinder samt ødelægge træer, afgrøder og bygninger. Alligevel er der folk, der fortolker den anderledes og vælger at lægge vægt på de dele af Koranen, der kan tolkes til, at mord er godkendt.

Guldkorn: Islam om drab på mennesker

I Koranen står følgende: "Den, der dræber en sjæl, medmindre det er (i retslig straf) for mord eller for at forårsage uorden og ødelæggelse på jorden, bliver betragtet som havende dræbt hele menneskeheden.

Elementære tekster i islam

Dommedag

Ved dommedag bliver menneskeheden delt op i 3 dele

Den første gruppe

Den første gruppe er dem, der har stået Allah nær. Dem, der er en del af den gruppe, er "en mængde af de første og få af de sidste". Dette tolkes ofte til, at det primært er dem, der levede på Muhammeds tid og kun få andre.

Disse mennesker lever i paradiset med jomfruer, alt den mad de kan spise og lækre drikke.

Den anden gruppe

Den anden gruppe er dem, der står til højre for gruppen i midten. Denne gruppe er gode og rettroende muslimer. Der er "en mængde af de første og en mængde af de sidste. Det kan forstås som, at det både er folk fra Muhammeds tid og dem, der levede efter.

Disse mennesker spiser bananer i klaser, har rindende vand og jomfruer. De har det godt, men ikke så godt som 1. gruppe.

Den tredje gruppe

Den tredje gruppe er dem, der står til venstre for den midterste gruppe. Det er dem, der ikke har fulgt Allahs bud.

Disse mennesker skal drikke kogende vand og leve af giftige frugter. De har det forfærdeligt.

Husker du...?

- Islams 5 søjle
- Hvad en hadith er
- De to forskellige slags islam
- Den store og lille jihad

Buddhisme

Emne	Buddhisme
Størrelse	Ca. 360 mio. mennesker er buddhister.
Gudsbillede	Ingen guder eller gudsbillede
Autoriteter	Buddhas råd, belæringer og metoder, som man kan vælge at bruge
Skabelse	Væsners egne tanker, ord og handlinger skaber verden
Frølse	Erkendelse af ens sinds natur = endeligt ophør af enhver lidelse
Liv efter døden	Fortsatte genfødsler efter loven om årsag og virkning.

Buddhisme bygger på Buddhas belæringer. Buddhismen startede i Indien og spredte sig til resten af asien, men findes nu over hele verden. Buddhismen skal forstås som et sæt mangfoldige midler til at opnå varig lykke. Den er i sig selv ikke et trossystem, men derimod en række gode råd til at give en forandret erfaring af den troende og omgivelserne.

Der er grundlæggende 3 former for buddhisme. Disse er alle baseret på tre søjler: erkendelse, meditation og handling.

Man modtager først en erkendelse. Gennem meditation bliver den erkendelse til indsigt og det igen fører til en ændring af ens handlinger. De tre søjler bygger altså ovenpå hinanden. I nedenstående tabel er beskrevet den erkendelse, de meditationer og de handlinger der er knyttet til de forskellige retninger.

	Hinayana	Mahayana	Varijayana
Historie bag	7 uger efter Buddha fik en åbenbaring underviste han for første gang. Disse belæringer hedder Hinayana, der betyder "Den lille vej".	Betyder "Den store vej" og praktiseres bl.a. i Kina.	Betyder "Diamantvejen", og praktiseres bl.a. i Tibet og Japan
Erkendelse	Årsag og virkning (Karma).	Visdom og medfølelse	Sindet er åbent, klart og ubegrænset. Alle har Budhanatur, men oplever det ikke, pga. uvidenhed.

	Hinayana	Mahayana	Varijyana
Meditation	Berolige sin- det gennem åndedrættet.	Beroligende meditation og indsigts- meditation	Beroligende medi- tation, indsigtsme- ditation og identi- fikation
Handling	Undgå ska- delige hand- linger, især vrede.	De 6 befri- ende hand- linger	Man forbliver be- vidst om at alt op- står i sindet. Man opfører sig som en Buddha indtil man er blevet en.

Begreber i buddhismen

Karma

En tanke om at man "høster som man sår" og at mennesker selv er ansvarlige for, hvad vi oplever. Vi skaber vores verden ud fra vores egne handlinger.

Meditation

Meditation betyder "at øve" og er en metode til at arbejde med sindet. Man lærer sit sind at kende, hvordan det fungerer og hvordan man kan handle til gavn for sig selv og andre.

Der er i buddhismen en række forskellige former for meditation:

- Den beroligende meditation (shine). Man koncentrerer sig om åndedræt og ignorerer tanker og opnår sindsro.
- Indsigtsmeditation (Laghtong) er det muligt for sindet at erkende sig selv.
- Identifikation er en meditationsmetode, der bevirker, at man erfarer ens sinds iboende rigdom af kvaliteter.

De fire ædle sandheder

De fire sandheder var Buddhas første belæringer. De fire ædle sandheder, er en af hovedbelæringerne i buddhismen og forklarer meget af buddhismens mål:

1. Der findes lidelse
2. Der er en årsag til lidelse
3. Der findes en tilstand uden lidelse
4. Der er en vej ud af lidelse

Den otteleddede middelvej

Den otteleddede middelvej er en liste over ting, som troende buddhister skal opfylde for at opnå Nirvana.

1. Ret forståelse
2. Ret sindelag
3. Ret tale
4. Ret handling
5. Ret vandel
6. Ret stræben
7. Ret opmærksomhed
8. Ret fordybelse

Symbol på den
otteleddede middelvej

Reinkarnation

Reinkarnation betyder genfødsel og er en af de vigtigste begreber i buddhismen. Reinkarnation er en forestilling om at ens sind efter døden får en ny krop og igen lever her på Jorden.

Inkarnation

At et befriet væsen bevidst lader sig reinkarnere for at gavne andre.

De 5 forstyrrende følelser

De fem forstyrrende følelser, er ifølge buddhismen årsagen til al lidelse og er: Uvidenhed, vrede, begær, jalousi og stolthed.

6 eksistensformer

Ifølge buddhismen kan man blive født i seks forskellige eksistensformer kaldet "verdener". Disse verdener ses som sindstilstande. Hver verden hænger sammen med en forstyrrende følelse, som er årsag til at man bliver reinkarneret der. Kun 6. verden hænger ikke sammen med en forstyrrende følelse.

Listen over følelser og verdener er:

1. Paranoiaverden/ vrede
2. Sultent spøgelse/ grådighed
3. Dyreverden/ uvidenhed
4. Menneskeverden/ begær
5. Halvgudeverden/ jalousi
6. Gudeverden/ stolthed

Nirvana

Der findes to former for nirvana.

Det lille nirvana (også kaldet befrielsen), som er en sindstilstand hvor al lidelse og alle forstyrrende følelser er overvundet.

Det store nirvana (også kaldet erkendelsen) er sindets fulde udvikling, hvor man opnår samme tilstand som Buddha.

Buddhismens tre praksisformer

Man kan praktisere buddhismen på tre måder:

1. Som lægmand, hvor man praktiserer buddhismen sideløbende med et normalt liv med job og familie.
2. Som munk eller nonne, hvor man lever i et kloster og følger en masse regler for at undgå at skabe negativ karma.
3. Som yogi, hvor man trækker sig tilbage i bjerghuler eller i skove og bruger al sin tid på at praktiserer buddhisme.

De 5 skandhaer

De 5 skandhaer er fem elementer, alle mennesker er opbygget af:

- Krop
- Følelser
- Forestillinger: tanker og fantasier
- Vilje/viljestyrke
- Bevidsthed/erkendelse

Lama (sanskrit guru)

En buddhistisk lærer, der har virkeliggjort en hvis forståelse af sindet.

Bodhisattva

En person der stræber efter erkendelsen for at gavne alle levende væsner. Denne tankegang er idealet for Mahayana buddhister.

Koan

Gådespørgsmål, der bruges inden for zenbuddhismen.

Guldkorn: Koan

Et eksempel på et koan er "To hænder klapper og det skaber en lyd. Hvad er lyden af én hånd, der klapper?"

Død

I buddhismen mener man at der går 49 dage mellem død og genfødsel, hvorefter ens tidligere tanker, ord og handlinger bestemmer ens fremtid og i hvilken af de seks verdner man genfødes.

Guldkorn: Mad i Buddhismen

Ifølge buddhismen må munke ikke spise efter klokken 12 middag. Det må de ikke, da mad skal bruges til at overleve og ikke som nydelse.

Vigtige personer i buddhismen

Buddha

Buddha betyder den opvagne eller den oplyste. Den originale Buddha var Gautama Buddha, der levede og underviste i nordøst-Indien mellem 600 og 400 før vores tidsregning.

Dalai Lama

Det politiske overhoved for Tibet og overhoved for Gelugpa linien (Mahayana skolen). Han er symbolet på kærlighed til alle levende væsener. I 2015 er Dalai Lamaen en mand ved navn Tenzin Gyatso. Han bor i Indien og kæmper for friheden til at udøve buddhismen i Tibet.

Ritualer i buddhismen

Buddhismens 3 juveler

Som buddhist tager man tilflugt (søger varig lykke) i de tre juveler som er:

Buddha

Grundlæggeren af buddhismen, som viste, at man kunne opnå en tilstand uden lidelse.

Dharma

Buddhas belæring, der viser vejen til den tilstand.

Sangha

De mennesker eller den gruppe, som man praktiserer buddhisme med på vejen til erkendelsen.

På Diamantvejen (Varjrayana) tager man, ud over de tre juveler tilflugt i lamaen.

Vesak (Buddha dagen)

Vesak er en dag, hvor man fejrer Buddhas fødsel. Dagen bliver fejret den første fuldmåne i maj.

Ordination

Når en person indtræder i et buddhistisk kloster, erkender de sig til Buddhismens 3 juveler. Personen bliver efterfølgende givet et buddhistisk navn og munke/nonneklæder. Denne indtrædelse kan være permanent eller midlertidig.

Hellige skrifter i buddhismen

Der er i buddhismen ingen decideret kanon eller hellige tekster. Der er dog en række tekster, der af mange buddhister er anerkendte.

Tripitaka

Tripitaka betyder "de 3 kurve" og er en betegnelse for 3 forskellige dele af den buddhistiske hovedtekst.

1. Vinaya Pitaka, der har at gøre med disciplin og handler om regler for munke og nonner
2. Sutta Pitaka, der består af samtaler og kommentarer til vinaya pitaka. Disse er oftest kommentarer fra Buddha.
3. Abhidhamma Pitaka, der handler om filosofi, psykologi og andre tilsvarende emner.

Husker du...?

- De 5 forstyrrende følelser
- Buddhismens 3 juveler
- De tre dele af buddhistisk retninger
- Karma

Hinduisme

Emne	Hinduisme
Størrelse	Ca. 780 mio. mennesker er hinduister
Gudsbillede	Forskelligt alt efter hvilken type af hinduisme man følger: Mange guder (aktiv) Vishnu, Shiva, Shaktis (passiv) Brahman, naturtilbedelse
Autoriteter	Vedaerne, mestre, lærere, yogier astrologi, skæbne
Skabelse	Urmennesket blev til de fire kaster, Mytologisk verdensforståelse, der er flere forskellige skabelseshistorier i forskellige hellige tekster.
Frelse	Frelse gennem indsigt
Liv efter døden	Genfødsler efter karma-loven mod eller væk fra foreningen med det guddommelige

Hinduisme betyder "en, der bor ved floden Indus". Hinduismen er en meget mangfoldig religion og bliver praktiseret på mange forskellige måder. Tilfælles har alle hinduister at de tror på 3 ting: De 4 Vedaerne, reinkarnation og karma. Derefter vil de fleste ting være til diskussion. En af de største forskelle er de forskellige opfattelser af synet på gud. Her er især to markante:

Monoteistisk opfattelse

I denne opfattelse er kernen at; sjælen(os) er evig, gud er evig og der er en evig forskel mellem guder og sjælen.

Monistisk opfattelse

Gud er i alt. Den materielle verden er en illusion og kun ved at erkende at alt er en illusion undtagen Brahma opnår man frelse.

Forskellige typer hinduisme

De tre største former for hinduisme er følgende:

Vaishnavisme

Den del af hinduismen, der har flest tilhængere. Tilhængere af hinduismen tilbeder Vishnu og Krishna og lever monoteistisk.

Shaivism

Den del af hinduismen, hvori tilhængerne tilbeder Shiva. Shiva er ifølge dem et og alt. De har ofte aske som et mærke i panden som en måde at vise ærbødighed over for Shiva på, denne type af hinduismen er monistisk.

Shaktisme

Den del af hinduismen, hvori man dyrker Shakti, som er den ultimative dynamiske kvindelige kraft. Shakti har mange avatarer, herunder Parvarti, Durga og Kali som bliver tilbedt i shaktismen.

Begreber i hinduismen

(For følgende begreber: Karma og Puja, se buddhismen)

Samsara

Ring af genfødsler. Samsara medfører ifølge nogle troende, at livet ses som værende ligegyldigt, da alting på et tidspunkt vil forgå. Af denne årsag stræber troende efter at undgå genfødsler og derigennem endelig få fred.

Moksha

Betyder slutningen på rækken af genfødsler og betyder frelse. Man kan opnå Moksha på flere måder:

Karma-marga

At opnå moksha gennem et højt niveau af karma.

Jnana-marga

At opnå moksha gennem erkendelsen, hvor man rejser rundt og lever fattigt. Man fraskriver sig materialismen.

Bhakti-marga

At opnå moksha gennem kærlighed til gudernes velvilje.

Atma

Det begreb, der beskriver at det er sjælen, det indre selv, der går videre og fortsætter sin rejse efter døden.

Brahman

Brahman hører til en monistisk opfattelse, om at én kraft er til grundlag for alt.

Avatara

En hinduistisk mytologi, der omhandler en nedstigning eller manifestation af hovedguderne.

Puja

Betyder tilbedelse eller dyrkelse og betegner ofte ofringer.

Brahminere

Lærde hinduister, der tilhører den øverste kaste. Det, der svarer til præster.

Brahminiseringsprocess

En process, hvorigennem de enkelte brahminere lader der ske en synkretisering (sammensmeltning) mellem deres lokale religion og hinduisme.

4 livsstadier (ashrama'er)

Menneskets liv bliver delt op i 4 dele, som man skal følge:

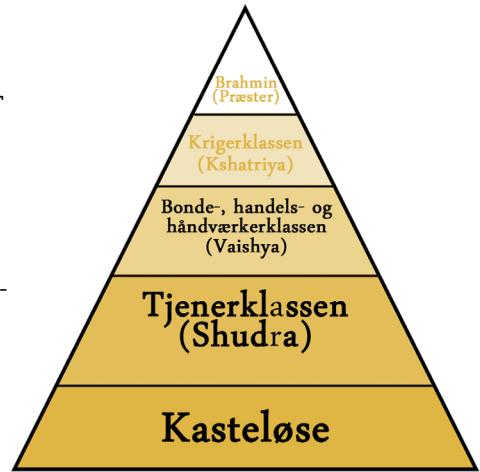
1. Brahmacharya. Lev i cølibat og læs de hellige bøger.
2. Grihastha. Stift familie
3. Vanaprastha. Bliv eneboer i skoven
4. Samnyasin. Frigør dig fra det materielle.

Kastesystemet (jati)

Mennesker er delt op i forskellige kaster, der betegner forskellige befolkningsklasser:

1. Præsteklassen (Brahmin)
2. Krigerklassen (Kshatriya)
3. Bonde-, handels- og håndværkerklassen (Vaishya)
4. Tjenerklassen (Shudra)

Derudover kan man være kasteløs, som er under tjenerklassen.

Der er knyttet forskellige pligter og regler til de forskellige kaster, og man har kun begrænset kontakt med personer inden for andre kaster. Hvis man ikke er troende, kaldes man kasteløs og bliver regnet som havende ingen status – man er intet værd.

Guldkorn: Kastesystemet

Kastesystemet har ikke altid været så fastlåst og det har været muligt at skifte position. Ideologisk set bliver ens kaste først bestemt ved 2. livsstadie og er ikke bestemt i gennem social arv.

Hinduistiske guder

Trimurti

Betegnelse for de 3 hovedguder i hinduismen: Shiva, Vishnu og Brahma.

Shiva

Hankøn, en af de 3 mest populære guder, og bliver kaldt "ødelæggeren". Shiva er gift med Parvati og har sønnen Ganesha.

Vishnu

Hankøn, en af de 3 største guder i hinduismen og bliver kaldt for "opretholderen".

Brahma

Hankøn, er den gud, der ifølge hinduismen har skabt alt og er visdommens gud. Brahma kaldes "skaberen"

Krishna

Hankøn, en meget indflydelsesrig gud i Hinduismen. Han er en inkarnation af Vishnu. Han regnes som værende den ultimative guddom i nogle dele af hinduismen.

Parvati

Hunkøn, bliver set som kilden til al kraft i universet. Hun er gift med Shiva og har sønnen Ganesha. Desuden er hun også avataren Krishna, som er ødelæggeren.

Ganesha

Hankøn, visdommens og undervisningens gud. Han har hovedet fra en elefant med 1 stødtand og hans forældre er Parvati og Shiva.

Radha

Hunkøn og var en af de hyrdepiger, som Krishna havde kærlighedsaffærer med. Sammen med Krishna symboliserer hun den ultimative kærlighed som står over enhver menneskelig kærlighed.

På side 60 er de største guder nævnt. I realiteten er der dog næsten uendeligt mange guder, da hver eneste landsby har fx sin egen skyts-gud.

Hellige skrifter i hinduismen

Der er ingen kanon i hinduismen, men der er stadig en række vigtige grupper af tekster:

Vedaerne

Vedaerne er de ældste tekster i hinduismen. Teksterne er i hundredvis af år blevet overleveret mundtligt og derefter nedskrevet.

Der er 4 originale Vedaer kaldet

- Rigveda
- Samaveda
- Yajurveda
- Atharvaveda

Upanishaderne

Upanishaderne står som en del inde i Vedaerne, men anses ofte som selvstændig del. De består af hundredevis af tekster, men kun 14 ses som kanon. De søger at beskrive ofrets betydning. Der er i Upanishaderne en frigørelse for det materielle og de fremfører holdningen, at menneskets inderste væsen er det samme som verdensaltet, brahman.

Bhagavad Gita

Det er en af de mest berømte og læste tekster i hinduismen. Bhagavad Gita beskriver prins Arjunas liv, der møder Krishna, som fortæller ham om livets kvaler, betydning og pligt.

Purana

Purana er hinduistiske religiøse tekster skrevet på sanskrit (gammelt sprog). Der findes 18 store puranaer og en række mindre. Puranaen kan ses som en række mytologisk fortællinger, som ikke altid foregår på jorden eller i dette univers. De er ikke kronologiske, men skal ved hjælp af historierne illustrerer Vedaernes hovedpunkter.

Ritualer i hinduismen

Mens nogle ortodokse hinduer ser hele livet som ét stort ritual, er der også en række mere konkrete ritualer:

Samskaras

Term for overgangsritualer i hinduismen. Den sidste samskara er kremering af liget. Før denne findes blandt andet pilgrimsfærden.

Yoga

Der findes både en kropslig yoga og sindsræssig yoga. I yoga opløser man gennem bevægelse sin bevidsthed, og opnår derigennem forløsning, som er et trin hen imod frelse. Der bliver i Bhagavad Gita beskrevet tre typer af yoga, som er nødvendige for at opnå frelse:

Karma Yoga

Når man udfører Karma yoga, udfører man handlinger uden at tænke på sig selv. Man opnår frelse ved at udføre sit arbejde uden selviske bagtanker.

Jnana Yoga

Ved Jnana yoga prøver man at opnå frelse ved selvindsigt.

Bhakti Yoga

Ved Bhakti Yoga opnår man frelse ved kærlighed til gud. Ved at indse at gud og kærlighed er et og samme væsen fås indsigten i guds væsen og dermed frelsen.

Puja

Ofring til guderne. Der ofres ofte fra hjemlige husaltere, hellige floder, pilgrimssteder og templer og de består af for eksempel blomster, røgelse eller frugt.

Fælles puja

Fælles ofring ved et tempel. Fælles puja bliver ofte udført af en mandlig præst, der er rituelt ren.

Agnihotra

Agnihotra er et ildoffer og sker ved ofring af eksempelvis ris ved sol-opgang og -nedgang.

Prasad

Prasad er noget mad, der bliver spist som et kommunionsoffer, hvor modtageren er mennesket.

Religiøse fester

Holie

Kaldes farvernes fest og foregår i februar eller marts i 1-4 dage. Festen er bygget op omkring fuldmånen og foråret fejres. Til fest ophæves tros-, kaste- og kønsskel, og man brænder en symbolsk dæmonkvinde.

Dussehra

Blanding af faste og fest. Formålet med fasten er at fordrive dæmoner og fejre gudinder. Der er faste i en periode på 10 dage og i slutningen af 10. dagen er der fest.

Divali

En stor hinduistisk lysfest. Den kan ses som en blanding af nytårsfest og jul. Folk bruger denne fest til at købe nyt tøj og lave investeringer, da det ses som værende et tidspunkt med held.

Husker du...?

- De 2 forskellige hinduistiske opfattelser
- Hvad samsara betyder
- Kastesystemet
- De tre hinduistiske guder, trimurti

Jødedom

Emne	Jødedom
Størrelse	Ca. 13,5 mio. mennesker er jøder
Gudsbillede	Monoteistisk, Gud er én
Autoriteter	Gud, Loven, øvrige skrifter, de lærdes overlevering
Skabelse	Alt er skabt af intet, Gud bor ikke i det skabte, Skellen mellem Skaber og skabning.
Frelse	Frelse som pagt. Menneskets lydighed fastholder pagten med Gud eller modsat
Liv efter døden	De døde er i dødsriget. Kun få forestillinger om paradiset og livet på jorden efter døden.

Jødedommen er den religion, der ligger til grund for både kristendommen og islam. Jødedommen er en monoteistisk religion, der tager udgangspunkt i Toraen og beskriver hvordan Gud skabte jorden og valgte et folk, der skulle være hans stedfortrædere: Jøderne.

Forskellige typer jødedom

Reformjødedom

Reformjødedom startede i 1800-tallet. Den er i høj grad tilpasset til vestlig og moderne kultur. Reformjødedommen fastholder det etiske krav som er præsenteret i jødedommen, men er progressiv i behandlingen af ritualer og religiøse bud. I reformjødedommen er der i højere grad ligestilling i forhold til mænd og kvinder og større åbenhed over for andre religioner.

Davidstjernen, som bliver brugt som symbol for jødedom

Konservativ jødedom

Denne form for jødedom er den største, og forsøger at skabe en middelvej mellem reform- og ortodoks jødedom. Den konservative jødedom inddrager en moderne livsstil samtidig med at holde fast i jødedommens traditioner.

Ortodoks jødedom

Den ortodokse jødedommen opstod som svar på reformjødedommen. I den ortodokse jødedom følger man alle 613 bud i toraen, også kaldt Mitzwah. Her er der også større opdeling mellem mænd og kvinder, og ortodokse jøder og et ægteskab med en ikke troende jøde, er en synd.

Guldkorn: Hasidisk jødedom

Hasidisk jødedom er kendt som den mest ortodokse form for jødedom. Hasidisk jødedom er en stærkt voksende gren af jødedommen, da familierne ofte bliver meget store.

Begreber i jødedommen

Guds udvalgte pagtsfolk

At de blev udvalgt som guds udvalgte pagtsfolk medfører, at jøderne har en meget stærk identitetsfølelse. Det er dog ikke kun positivt at være pagtsfolk, og mange jøder ser det også som en byrde.

Synagoge

Jødisk bede- og forsamlingshus. Det, der svarer til en kristen kirke.

Shabbat (sabbat)

Den 7. dag på ugen. Denne dag er tiltænkt som hviledag, da det er den dag, hvor Gud slappede af efter at have skabt universet i skabelsesberetningen. Den 7. dag varer fra solnedgang om fredagen til solnedgang om lørdagen.

Purim

Purim fejres for at mindes jødernes frelse fra udslettelse. Man læser en skriftrulle ved navn "Esters rulle". Den fortæller følgende historie: I 400 fvt var der en persisk minister, Haman, der planlagde at udrydde jøderne. Men, perserkongens hustru Ester overtalte kongen til ikke at gøre det og reddede Jøderne fra udslettelse.

Guldkorn: Fejring af purim

En jødisk skik er, at forældrene drikker så meget vin ved festmåltidet, at de ikke kan læse forskel på "Velsignet være Mordokaj!" og "Forbandet være Haman!"

Den jødiske kaldender

Jødisk tidsregning følger en månekalender, hvor hver måned løber fra ny måne til ny måne. Dette giver hvert fjerde år en skudmåned.

Pesach

Den jødiske påske og er en af de vigtigste fester i jødedommen. Pesach fejres for at mindes dengang hvor jøderne blev befriet af Moses.

Rabbiner

En jødisk religiøs leder og lærer, svarer til en præst.

Diaspora

Befolkningsgruppe, der lever spredt uden for hjemlandet. Den oprindelige diaspora er eksiltiden i 587-538 BC

Jahve

Jahve er det mest brugte navn for gud i jødedommen.

Vigtige personer i jødedommen

(For følgende personer: Noah, Adam og Eva, se Kristendommen)

Abraham

Abraham ses som stamfader til det jødiske folk. Abrahams kone fødte en søn ved navn Isak, som Abraham ifølge Gud skulle ofre. Abraham bliver fortvivlet, men gør klar til det, Gud har befalet.

Da Abraham skal til at ofre Isak, bliver han stoppet af en engel. Abraham havde da vist, at han ville gøre alt for Gud. Abraham kaldes den første israelske patriark.

Moses

Førte sit folk, israelitterne, ud fra trældommen i Ægypten. Moses modtog de 10 bud og den såkaldte Moselov af Gud og er derfor en af de vigtigste personer i Det Gamle Testamente .

Isaak

Isaak er Abraham søn, og fader til Jakob og Essau. Isaak er den anden israelske patriark.

Jakob

Jakob er Isaaks søn. Hans 12 børn skaber de 12 jødiske stammer skabt. Jakob er den tredje og sidste israelske patriark.

Hellige skrifter i jødedommen

Toraen

Toraen består af de 5 mosebøger, der beskriver jødedommens kosmologi, herunder jordens skabelse.

Mishna

Betyder "læren, som er i munden". Den indeholder de regler, som Moses blev fortalt af Gud. Mishnaen er blandt nogle jøder kendt som den mundtlige Tora.

Ritualer i jødedommen

Omskæring

Et jødisk ritual er omskæring af drengebørn. Omskærelse på den 8. dag efter barnets fødsel symboliserer den pagt, det jødiske folk igennem Abraham indgik med Gud.

Bar/Bat Mitzva

I en alder af 13 år, indtræder jødiske drenge i de voksnes rækker igennem Bar Mitzva. Fra denne dag af skal drengen opfylde de religiøse pligter, dette kaldes Bar Mitzva. I en alder af 12 år indtræder piger i de voksnes rækker, ved bat Mitzva.

Yom kippur

Yom kippur er en vigtig jødisk helligdag, der er hengivet til bod og anger. De troende holder gudstjeneste hele dagen og dagen er derudover en faste-dag.

Chanukkah

En fest, der varer 8 dage og er betegnet som lysets og glædens fest. Chanukkah bliver afholdt hvert år til ære for i 165 fvt, hvor det jødiske tempel blev genindviet.

Bryllup

Et jødisk bryllup består primært af 2 faser; Erusin og nissuin.

1. Erusin, loves bruden til brudgommen og frasier sig alle andre mænd.
2. Nissuin, bliver det egentligt ægteskab fuldført, her bliver parret lovet til hinanden.

Rosh Hashanah

Det jødiske nytår. Nytår er en alvorlig fest og man gør status over det forgangne år og forsøger at få tilgivelse for årets synder.

Husker du...?

- De forskellige typer jødedom
- Purim og fejring af purim
- Hvad "Guds udvalgte pagtsfolk" betyder

Religion til Eksamen

Eksamen i religion på C-niveau er en 48-minutters eksamen. Til denne eksamen trækker du en tekst, som du får 24 minutter til at læse og analysere.

Herefter skal du i 24 minutter både beskrive teksten, som du har trukket, samt analysere og perspektivere den. De 24 minutter indeholder også transport fra forberedelseslokalet og votering. I realiteten er det altså snarere 18-20 minutters eksamination.

Den tekst du trækker, skal være en tekst, der er ukendt for dig. Den må altså ikke være en tekst, I allerede har gennemgået i undervisningen. Dette sætter krav til, at du har et stort overblik over religion på C-niveau, da du skal kunne analysere teksten upåagtet af, hvilken religions tekst du trækker.

Herefter følger en dialog mellem din lærer og dig.

Når du skal analysere teksten, kan du bruge analysemodellen på den næste side til at opbygge din karakteristik, analyse og perspektivering.

Karakterisere (10%)	Analysere (60%)	Perspektiver (30%)
(hen til teksten)	(ned i teksten)	(væk fra teksten)
Genre, forfatter, titel Tid, sted Afsenderposition: Indefra/udefra Kontekst, interderet modtager Kort præsentation af emne/problemstilling Særlige træk ved form eller indhold Resumé/parafase	Komposition (inddeling) Grundpåstand/-synspunkt/-holdning. Tema(er), hovedsigte Kontraster i teksten Centrale passager Centrale begreber; underforståede forestillinger Verdenssyn, menneskesyn, gudsopfattelse Argumentation Sproglige særpræg, retorik Kildekritik, lødighed Repræsentativitet (centrum/periferi, elite/mainstream)	Hvad er (sammenfattende) særegent for teksten? Hvorfor findes teksten (intention og teksthistorie)? Perspektivering: Andre læste tekster (med samme eller modsatte grundanskuelse) Historisk (den sammenhæng, teksten indgår i) Tematisk (anden sammenhæng)

Stikordsregister

Symboler

4 livsstadier (ashrama'er)
58

6 eksistensformer 50

Ætiologiske myter 20

Ætologisk myte/Forklaringsmyte 21

A

Abraham 31

Adam og Eva 32

Afsekularisering 12

Agnihotra 63

Agnostisk 16

Allah 37

Almisse 40

Antropogoni 20

Apokalyptik 20

Apostlenes gerninger 30

Arbejdets jihad 43

Arvesynden 27

Ateist 16

Atma 58

Avatara 58

Axis Mundi 12

B

Bar/bat Mitzva 69

Begravelse 33

Begreber i buddhismen 48

Begreber i hinduismen 57

Begreber i jødedommen
67

Betegnelser i islam 38

Betegnelser i
kristendommen 26

Bhagavad Gita 61

Bhakti-marga 57

Biskop 27

Bjergprædikenen 35

Bodhisattva 51

Brahma 60

Brahman 58

Brahminere 58

Brahminiseringsprocess 58

Brevene 30

Bryllup 33, 70

Buddha 52

Buddhisme 46

Buddhismens 3 juveler 52

Buddhismens tre praksis-
former 50

Bøn 14, 40

Både islam og kristendom
nævner Jesus 37

C

Chanukkah 70

D

Dalai Lama 52

De 5 forstyrrende følelser
49

De 5 skandhaer 51

De 5 søjler 39

De 10 bud 28

De fire ædle sandheder 49

Den barmhjertige samari-
taner 35

Den lille jihad/jihad ved at
kæmpe 44

Den liminale fase 19

Den otteleddede middelevé
49

Den store jihad 43

Det Gamle Testamente 29

Det moralske argument 23

Det Nye Testamente 29

Det teologiske argument
23

Dharma 53

Diaspora 68

Discipel 28

Divali 64

Dogme 12

Dommedag 44

Dommedagsmyte 21

Dussehra 63

Død 51

E

Elementære tekster i islam
44

Elementære tekster i kris-
tendommen 34

Eskatologi 20

F

Fasten 40

Filosofi og religion 22

Forskellige typer af islam
37

Forskellige typer af kristne
kirker 25

Forskellige typer hindu-
isme 56

Forskellige typer jødedom
66

Frelse 28

Fundamentalist 16

Fælles puja 63

G

Ganesha 60
Gave-offer 17
Ghusl 42
Gnostisk 16
Grader af tro 15
Gudemyte 21
Gud(erne) 10
Gudesagn 21
Gudssyn 12
Guds udvalgte pagtsfolk 67
Guldkorn: 1. bud 28
Guldkorn: Amish 26
Guldkorn: Det historiske kalifat 41
Guldkorn: Det muslimske broderskab 37
Guldkorn: Do ut des 18
Guldkorn: Hasidisk jødedom 66
Guldkorn: Islam om drab på mennesker 44
Guldkorn: Kastesystemet 59
Guldkorn: Koan 51
Guldkorn: Koranen 42
Guldkorn: Mad i Buddhis-men 52
Guldkorn: Mahdi 39
Guldkorn: Sakramenter 15
Guldkorn: Syndfloden 35

H

Hadith 38
Hellige skrifter i buddhis-men 53
Hellige skrifter i hinduis-men 61
Hellige skrifter i islam 42
Hellige skrifter i jødedom-men 69
Hellige skrifter i kristen-

dommen 29

Helligt 14
Heltesagn 21
Hinayana 47
Hinduisme 55
Hinduistiske guder 59
Holie 63

I

Ibrahim 41
Imam 38
Indvielsesritual/dåb 32
Inkarnation 49
Islam 36
Isnad 38
Isaak 69

J

Jahve 68
Jakob 69
Jesus Kristus 31
Jihad 42
Jnana-marga 57
Jnana Yoga 62
Johannesevangeliet 30
Jødedom 65

K

Kalif 40
Kalifat 41
Kaos 11
Karma 48
Karma-marga 57
Karma Yoga 62
Kastesystemet (jati) 59
Kirke 27
Koan 51
Kommunions-offer 18
Konservativ jødedom 66
Konvivie-offer 18
Koranen 42
Kosmogoni 20

Kosmologi 20

Kosmos 11
Krishna 60
Kult 13

L

Lama (sanskrit guru) 51
Loven 29
Lukasevangeliet 30

M

Mahayana 47
Mahdi 38
Mana 11
Markusevangeliet 30
Matthæusevangeliet 30
Meditation 48
Menneskesyn 12
Millenaristiske bevægelser 14
Mishna 69
Moksha 57
Monisme 11
Monistisk opfattelse 56
Monoteisme 11
Monoteistisk opfattelse 56
Moses 31
Moské 38
Muhammed 41
Mujahid 39

N

Nadver 33
Nirvana 50
nkorporationsfasen 19
Noah 31
Nypaganisme 15

O

Offer 17
Offergiver 17
Offermodtager 17

Omskæring 69
Ordination 53
Ortodoks jødedom 66
Ortodoks kirke 26
Ortodoks troende 16
Overgangsritualer 19
Overgangsritual/konfirmation 33

P

Paganisme 14
Parvarti 60
Pascals væddemål 22
Pave 27
Penges jihad 43
Pennens jihad 43
Pesach 68
Pilgrimsrejsen (hajj) 40
Polyteisme 11
Prasad 63
Profant 14
Profet 13
Profeterne 29
Profeternes segl 38
Profetier 12
Protestantisk kirke 25
Præst 27
Puja 58
Purana 62

R

Rabbiner 68
Radha 60
Reformjødedom 66
Reinkarnation 49
Religionernes dimensioner 10
Religiøse fester 63
Religiøse tekster 20
Rite 17
Ritualer 17
Ritualer i buddhismen 52

Ritualer i hinduismen 62
Ritualer i islam 42
Ritualer i jødedommen 69
Ritualer i kristendommen 32
Romerskkatolske kirke 25
Rosh Hashanah 70

S

Sagn 21
Sakrament 15
Sakramenter 32
Salme 27
Samsara 57
Samskaras 62
Sangha 53
Sekt 14
Sekularisering 12
Seperationsfasen 19
Shabbat (sabbat) 67
Shaivism 56
Shaktisme 57
Sharia 39
Shia-islam 37
Shiva 60
Skabelsesberetningen 34
Skrifterne 29
Sonings-offer 18
Stedsagn 21
Substitut-offer 18
Sufisme 41
Sunni-islam 37
Synagoge 67
Synd 13
Syndefaldet 27
Syndfloden 35
Synkretisme 13

T

Tabu 13
Takke-offer 17
Teist 16

Teodicé-problemet 22
Teogoni 20
Treenigheden 26
Trimurti 59
Tripitaka 53
Trosbekendelsen 40

U

Upanishaderne 61

V

Vaishnavisme 56
Varijajana 47
Varselssagn 21
Vedaerne 61
Verdenssyn 12
Vesak (Buddha dagen) 53
Vigtige personer i buddhismen 52
Vigtige personer i islam 41
Vigtige personer i jødedommen 68
Vigtige personer i Kristendommen 30
Vishnu 60
Votiv-offer 18

W

Wudu 42

Y

Yoga 62
Yom kippur 70

Noteskrivning

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Tillykke! Du er nået til slutningen af bogen.

Vi håber, at du har kunnet lide den. Hvis du har, kan du bedømme os på

<http://guldbog.dk/trust/>

Forresten... Der er en grund til, at vores bog er præcis 79 sider. 79 er nemlig grundstoffet gulds atomnummer ;-)

God fornøjelse med religion på C-niveau og eksamen, hvis du engang når dertil.

Tak til

Vi har fået hjælp af en række mennesker, som har hjulpet med, at Guldbog Religion C kunne blive en realitet. Tak til jer (og mange andre, som vi ikke har plads til at nævne)

- Anders Rasmussen
- Søren Hermansen
- Leif Asmark
- Nicolai Zoffmann Heiredal
- Naveed Baig
- Miriam Merklin
- May Køster
- Sannah Rysz